

антикорупційна інституція функціонує відповідно до ідеї електронного урядування та повної діджиталізації.

Список використаних джерел:

1. Стратегії розвитку Національного агентства з питань запобігання корупції на 2021 рік: рішення колегії НАЗК від 17.05.2021 р. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/pro-nazk/> (дата звернення: 20.05.2022).
2. Про затвердження Положення про Відділ цифрової трансформації та інноваційного розвитку: Наказ НАЗК від 23.10.2020 р. № 475/20. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/185-Polozhennya-pro-Viddil-nakaz.pdf> (дата звернення: 20.05.2022).
3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1893-IX. Дата оновлення: 09.12.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 20.05.2022).
4. Про затвердження Вимог до захисту анонімних каналів зв'язку, через які здійснюються повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»: Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 02.04.2020 р. № 127/30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-20#Text> (дата звернення: 20.05.2022).

Ключові слова: Національне агентство з питань запобігання корупції, антикорупційне законодавство, діджиталізація, правозастосовна діяльність, внутрішньо-організаційна діяльність.

Key words: National Agency on Corruption Prevention, anti-corruption legislation, digitalization, law enforcement activities, internal organizational activities.

НЕГАРА РОДІОН ВІТАЛІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
доктор філософії*

ДИСТАНЦІЙНА РОБОТА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ З-ЗА КОРДОНУ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Введення на всій території України правового режиму воєнного стану змінило порядок діяльності та склад повноважень органів державної влади, оновило пріоритетні напрямки їх роботи. Ефективне здійснення органами державної влади своїх повноважень в таких умовах вимагає не тільки належного правового та організаційного супроводження, а й кадрового забезпечення, у тому числі підтримання безперебійного

функціонування державних органів та збереження належних (зокрема безпечних і нешкідливих) для роботи умови служби.

В аспекті останньої складової особливо актуальним стало питання дистанційної роботи державних службовців з-за кордону, контроверсійність якого, після спливу декількох місяців воєнного стану, тільки посилювалась. Це призвело до неоднакового тлумачення положень чинного законодавства щодо дистанційної роботи державних службовців, які перебувають поза межами території України, та, як наслідок, до розрізненої правозастосовної практики державних органів стосовно встановлення дистанційної роботи державних службовців. У зв'язку з цим, доцільним видається з'ясування порядку та умов дистанційної роботи для державних службовців, які перебувають поза межами території України.

В положеннях профільного Закону України «Про державну службу» (далі – Закон № 889) [1] питання дистанційної роботи державних службовців майже не регулюється. Про дистанційну роботу згадується лише в ч. 6 ст. 31¹ Закону № 889 згідно з якою умови контракту про проходження державної служби можуть передбачати виконання державним службовцем роботи дистанційно (поза приміщенням державного органу), у тому числі з можливістю віддаленого доступу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Аналогічні положення містяться і в Порядку укладення контрактів про проходження державної служби (п. 19), і в Типовому контракті про проходження державної служби (п. 12–13), що затверджені постановою КМУ від 17.06.2020 р. № 494 [2]. При цьому територіальне розміщення місця виконання завдань дистанційно (зокрема в межах території України або за кордоном) не конкретизовано. Єдине положення, яке частково натякає на те, що виконання завдань в дистанційному режимі відбувається в межах території України, стосується можливості визначення періоду в якій особа зобов'язана бути присутньою в приміщенні державного органу (на робочому місці). Водночас, слід враховувати, що проходження державної служби за контрактом може здійснюватися лише на окремих посадах державної служби, чисельність яких не може перевищувати 7 відсотків загальної штатної чисельності посад державної служби в державному органі (ч. 3 ст. 34 Закону № 889), а тому не може поширюватися на всіх державних службовців.

Таким чином, з урахуванням положень ч. 3 ст. 5 Закону № 889 регулювання дистанційної роботи державних службовців здійснюється законодавством про працю. Так, відповідно до ч. 1 ст. 60² Кодексом законів про працю України (далі – КЗпП України) [3] дистанційна робота – це форма організації праці, за якої робота виконується працівником поза робочими приміщеннями чи територією роботодавця, в будь-якому місці за вибором працівника та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. В ч. 4 цієї статті додатково передбачається, що у разі запровадження дистанційної роботи працівник самостійно визначає робоче місце та несе відповідальність за забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці на ньому.

Аналіз наведених положень свідчить, що територіальне розташування місця здійснення дистанційної роботи не визначається умовою встановлення такого режиму роботи. Крім того, використане словосполучення «в будь-якому місці» допускає визначення такого місця як в межах території України, так і за кордоном. Принаймні однозначним є, що визначення місця здійснення дистанційної роботи не обмежується тільки територією України. Інших обмежень або застережень щодо встановлення дистанційної роботи законодавство про працю не містить.

Здійснивши ретроспективний огляд законодавчого врегулювання дистанційної роботи та умов, якими це було спричинено (поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2), стає зрозумілим, що на той момент територіальний критерій (місце здійснення) для дистанційної роботи не мав особливого значення, оскільки через встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів чи не у всіх країнах світу було закрито кордони, а громадяни, які опинилися за межами території України, здебільшого, поверталися назад. У зв'язку з цим, цілком природньо, що дистанційна робота встановлювалася тільки в межах території України, а питання можливості її здійснення з-за кордону не поставало.

Пристосувавши наведені положення законодавства про працю щодо дистанційної роботи до особливостей державної служби вбачається, що дистанційна робота здійснюється поза приміщень або територією державного органу; в будь-якому місці, як в межах території України, так і за кордоном, за вибором державного службовця; з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

У відповідності до цього і відбувалося запровадження дистанційної роботи в державних органах під час дії карантину та обмежувальних протиепідемічних заходів та з початку введення воєнного стану і протягом березня 2022 року. Проте вже у квітні ситуація змінилася, одразу в правозастосовній площині (державним службовцям, які перебували за межами України відмовлялось у продовження режиму дистанційної роботи), а потім і в нормативній. В п 1 постанови КМУ від 12.04.2022 р. № 440 [4] було встановлено, що у період воєнного стану для державних службовців та працівників державного органу, які перебувають на території України, за рішенням керівника державної служби в державному органі може запроваджуватися дистанційна робота у разі наявності організаційних і технічних можливостей для виконання їх посадових обов'язків. При цьому, робота державних службовців та працівників державного органу за межами України допускається лише у разі службового відрядження, оформленого в установленому порядку (п. 2 зазначеної постанови КМУ).

Таким чином, КМУ було заборонено запровадження дистанційної роботи для державних службовців, які перебувають поза межами території України. У зв'язку з цим викликають питання щодо наявності повноважень у КМУ регулювати встановлення дистанційної роботи для

державних службовців та працівників державних органів, а також підстав встановлення такої заборони.

В положеннях законодавства про державну службу та про працю відсутні повноваження КМУ регулювати питання дистанційної роботи в державних органах. За таких умов, доцільно згадати, що основи державної служби визначаються виключно законами України (п. 12 ч. 1 ст. 92 Конституції України [5]), а відносини, що виникають у зв'язку із вступом, проходженням та припиненням державної служби, регулюються цим Законом, якщо інше не передбачено законом (ч. 2 ст. 5 Закону № 889). Беззаперечно, що дистанційна робота державних службовців є складовою проходження державної служби, а тому має регулюватись законом. Саме тому, в частині відповідності актам вищою юридичної сили постанова КМУ від 12.04.2022 р. № 440 є сумнівною.

Підстави заборони запровадження дистанційної роботи для державних службовців та працівників державних органів, які перебувають поза межами території України в зазначеній постанові не уточнюються. НАДС в Методичних рекомендаціях щодо організації роботи державних службовців за межами адміністративної будівлі державного органу, затверджених наказом від 13.11.2020 р. № 215-20 [6] пов'язувало можливість виконання завдань державним службовцем за межами адміністративної будівлі, якщо їх якісне, ефективне та результативне виконання не потребує: використання інформації з обмеженим доступом; доступу до комп'ютерного, телекомунікаційного та/або програмного забезпечення, яке функціонує лише у межах приміщення державного органу; обов'язкового перебування в приміщенні державного органу (п. 3 р. III). Проте в даному випадку йдеться про неможливість запровадження дистанційної роботи для окремих посад державної служби, окрім того це не залежить від територіального розташування робочого місця в межах території України чи за кордоном.

Підсумовуючи викладене слід зазначити, що питання дистанційної роботи державних службовців вимагає належної правової регламентації, з урахуванням вимог та умов сьогодення, забезпечення безперервного функціонування державних органів та ефективного здійснення ними своїх повноважень. Обов'язковим, навіть, в таких складних умовах як війсьний стан, залишається дотримання положень Конституції та законів України, втіленні принципу верховенства права, зокрема правової визначеності.

Список використаних джерел:

1. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. Дата оновлення: 07.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення 03.06.2022).
2. Про затвердження Порядку укладення контрактів про проходження державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 р. № 494. Дата оновлення: 17.06.2020. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/494-2020-%D0%BF> (дата звернення 03.06.2022).

3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Дата оновлення: 27.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення 03.06.2022).
4. Деякі питання організації роботи державних службовців та працівників державних органів у період воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2022 р. № 440. Дата оновлення: 12.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2022-%D0%BF> (дата звернення 03.06.2022).
5. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 03.06.2022).
6. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації роботи державних службовців за межами адміністративної будівлі державного органу: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 13.11.2020 р. № 215-20. URL: <https://nads.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shchodo-organizaciyi-roboti-derzhavnih-sluzhbovciv-za-mezhami-administrativnoyi-budivli-derzhavnogo-organu> (дата звернення 03.06.2022).

Ключові слова: воєнний стан, державна служба, державний службовець, дистанційна робота.

Key words: martial law, state service, state servicers, remote work.

ОСАДЧИЙ АНАТОЛІЙ ЮРІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ НОРМ, ЯКІ ВСТАНОВЛЮЮТЬ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ, У СИСТЕМІ ПРАВА

Формування оновленої концепції правових процедур публічного адміністрування (адміністративних процедур), як внутрішньої форми буття цього різновиду публічно-владної діяльності, є запорукою подальшого підвищення його ефективності, зокрема й при забезпеченні реалізації прав та виконанні обов'язків фізичних та юридичних осіб. Відсутність адекватної сучасним реаліям системи теоретичних поглядів щодо адміністративних процедур, зокрема й щодо системи правових норм, якими їх встановлено, виступала одним з визначальних чинників, через які ухвалення Закону України «Про адміністративну процедуру», навіть при тому, що він за предметом регулювання є доволі «усіченим», таким що не охоплює весь масив правових процедур, якими